

Nader onderzoek Ecologie

Functies voor vleermuizen in het pand aan de
Emmerikseweg en Klinkerstraat in 's-Heerenberg

Opdrachtgever: Gemeente Montferland

Lievens Milieu B.V.

Documentnummer
SOB005604

KvK
30152124

Telefoon
088-9102000

Versie
1

Postadres
Regulierering 6, 3981 LB
Bunnik

Internet
Lievens.com

Datum
23 oktober 2018

Colofon

Rapporthistorie

Versie 1 22 oktober 2018 Concept
23 oktober 2018 Controle
23 oktober 2018 Eindversie

Verantwoording

-

Contactgegevens

M. Gehem
088 910 2033
Mgehem@lievense.com

Autorisatie

Documentnummer	Versie	Status
SOB005604	1	Definitief

Opgesteld door	Functie	Datum	Paraaf
M. Gehem	Ecoloog	22-10-2018	

Geverifieerd door	Functie	Datum	Paraaf
D. van der Veen	Ecoloog	23-10-2018	

Akkoord projectleider	Functie	Datum	Paraaf
J. van Mil	Ecoloog	23-10-2018	

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Wettelijk kader	5
3	Plangebied	6
3.1	Huidige situatie	6
3.2	Planontwikkeling en geplande ingrepen	7
4	Onderzoeksopzet en methode	8
4.1	Afbakening opzet	8
4.2	Onderzoeksopzet	9
5	Resultaten	10
5.1	Omgevingscheck	11
6	Effectenbeoordeling, conclusie en aanbeveling	12
6.1	Effectenbeoordeling	12
6.2	Conclusie	12
6.3	Aanbeveling	13
6.4	Geldigheid onderzoeksgegevens	14
	Overzicht bijlage(n)	15
	Bijlage 1	16
	- Literatuur	
	Bijlage 2	17
	- Wetgeving en beleid	
	Bijlage 3	22
	- Kaart regionale ligging	

1 Inleiding

In opdracht van de Gemeente Montferland heeft Lievense Milieu B.V. (voor 1 september 2018 bekend onder de naam LievenseCSO Milieu B.V.) een quickscan natuurwetgeving uitgevoerd voor het plangebied aan de Emmerikseweg en Klinkerstraat in 's-Heerenberg (LievenseCSO Milieu B.V., 2018). Uit de Quickscan natuurwetgeving is naar voren gekomen dat het plangebied mogelijk een functie heeft voor vleermuizen. Deze soortgroep kan mogelijke schade ondervinden als gevolg van de voorgenomen planontwikkeling op de locatie. Vanuit de quickscan is geadviseerd om nader onderzoek uit te voeren naar het gebruik van het plangebied door deze soortgroep, in deze rapportage wordt ingegaan op de onderzoeksresultaten van het nader onderzoek.

Het doel van dit nader onderzoek is vast te stellen of de betreffende ontheffingsplichtige soorten daadwerkelijk voorkomen (met bijbehorende functie(s) in het plangebied) en/of vervolgens de geplande ontwikkelingen strijdig zijn met de soortenbescherming van de Wet natuurbescherming (hierna Wnb). In geval van te verwachten knelpunten tussen de soort en planontwikkeling, wordt aangegeven welke vervolgstappen nodig zijn en welke mitigerende en/of compenserende maatregelen van toepassing kunnen zijn. Op basis van dit nader onderzoek kan, indien nodig, een ontheffing worden aangevraagd bij de Provincie Gelderland.

Als in het plangebied geen beschermde soorten of functies (onder andere verblijfplaatsen) aanwezig zijn en wanneer het plangebied geen functie heeft voor deze soorten is het aanvragen van een ontheffing en het nemen van soortgerichte maatregelen niet noodzakelijk. Indien tijdens dit nader onderzoek geen ontheffingsplichtige soorten in het plangebied zijn aangetroffen, of als de aanwezige ontheffingsplichtige soorten geen schade zullen ondervinden van de geplande ingrepen, blijven te allen tijde de algemene beschermende bepalingen van kracht in de zin van de algemene zorgplicht (artikel 1.11 van de Wnb).

Lievense Milieu B.V. is door Normec Certification gecertificeerd voor de ISO 9001- en de 14001-normen en heeft een eigen kwaliteitssysteem. De medewerkers van Lievense Milieu B.V. voor de uitvoer van flora- en faunaonderzoeken zijn allen VCA gecertificeerd. Daarnaast is Lievense Milieu B.V. actief lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB).

Lievense Milieu B.V. is niet aansprakelijk voor (vervolg)schade welke kan voorkomen op basis van de inhoud en resultaten van het opgestelde activiteitenplan. Dit rapport is opgesteld op verzoek van de Gemeente Montferland en is haar eigendom.

2 Wettelijk kader

De Wnb voorziet in de bescherming van planten- en diersoorten (zie bijlage 2). De basis wordt gevormd door de zorgplicht (artikel 1.11) waarin gesteld wordt dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden, voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. In de Wnb zijn hiernaast, op basis van internationale afspraken, drie beschermingsregimes opgesteld voor strikt beschermde soorten:

- Artikel 3.1: Vogelrichtlijnsoorten,
- Artikel 3.5: Habitatrichtlijnsoorten en soorten van de Conventie van Bern Appendix II en de Conventie van Bonn Appendix I,
- Artikel 3.10: Andere (nationale) soorten.

Elk van de drie beschermingsregimes kent zijn eigen soortenlijsten met daarbij eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffingsverlening. Voor de eerste twee beschermingsregimes sluiten deze nauw aan bij de verboden en uitzonderingen uit respectievelijk de Vogelrichtlijn (VRL) en de Habitatrichtlijn (HRL). Voor de andere soorten geldt een minder strikt regime. In tabel 2.1 zijn de verboden per beschermingsregime opgenomen in bijlage 2 staat dit nader toegelicht.

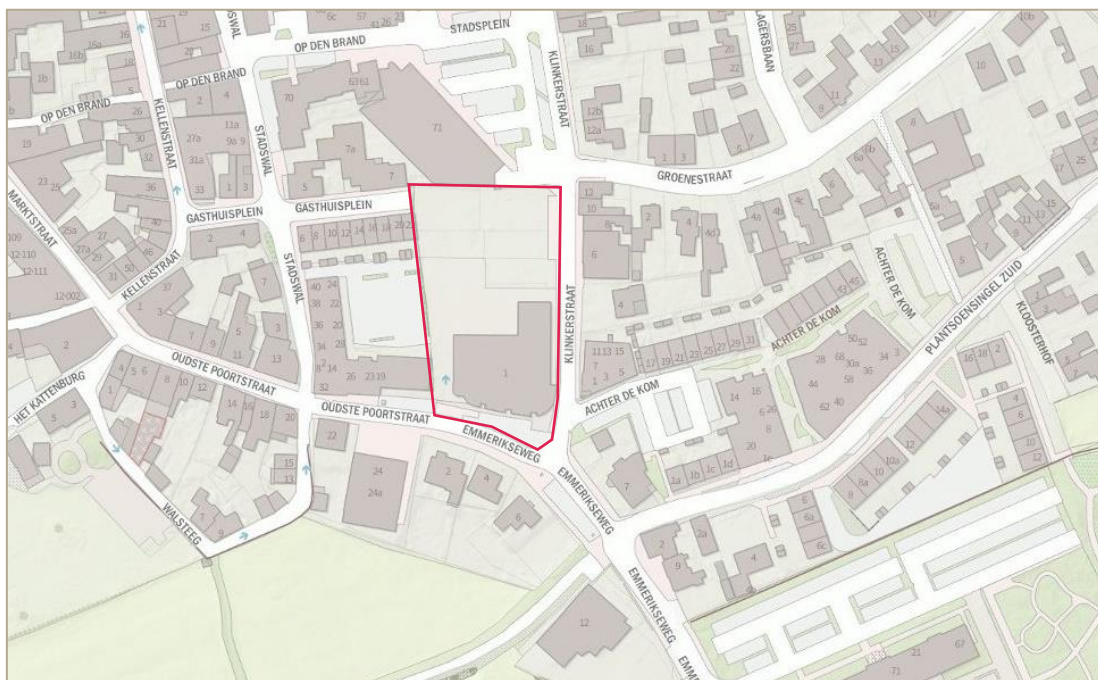
Tabel 2.1: Verboden per beschermingsregime

Soorten	Artikel	Verboden
VRL-soorten	3.1	<p><i>Lid 1. Opzettelijk doden/vangen</i></p> <p><i>Lid 2. Opzettelijk vernielen of beschadigen van nesten/eieren</i></p> <p><i>Lid 3. Wegnemen van nesten</i></p> <p><i>Lid 4. Eieren rapen/onder zich hebben</i></p> <p><i>Lid 5. Opzettelijk verstoren (indien van wezenlijke invloed op de SVI)</i></p>
HRL-soorten, soorten uit bijlage I en II van de Bern conventie en bijlage I van de Bonn conventie	3.5	<p><i>Lid 1. Opzettelijk doden/vangen</i></p> <p><i>Lid 2. Opzettelijk verstoren</i></p> <p><i>Lid 3. Eieren te rapen of vernielen</i></p> <p><i>Lid 4. Beschadigen of vernielen van rust- en voortplantingsplaatsen</i></p> <p><i>Lid 5. Opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten</i></p>
Andere beschermde soorten	3.10	<p><i>Lid 1 a. Opzettelijk doden/vangen van zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden (vernoemd in onderdeel a)</i></p> <p><i>Lid 1 b. Beschadigen of vernielen van rust- en voortplantingsplaatsen van soorten (als bedoeld in onderdeel a)</i></p> <p><i>Lid 1 c. Opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten (als bedoeld in onderdeel b)</i></p>

3 Plangebied

3.1 Huidige situatie

Het plangebied is gesitueerd ten noordwesten van de kruising Emmerikseweg en Klinkerstraat in 's-Heerenberg (provincie Gelderland; kilometerhok 214-432; figuur 3.1 t/m 3.5). Ter plaatse van het plangebied bevindt zich een supermarkt en een parkeerterrein. In bijlage 3 staat de regionale ligging van het plangebied.

Figuur 3.1: Situering van het plangebied (rood omlijnd). Bron: Pdok.nl

In het zuidelijk deel van het plangebied staat het pand van de supermarkt (Lidl; Emmerikseweg 1). Dit pand beslaat ongeveer een derde van het plangebied en heeft een plat dak. Het pand heeft bakstenen spouwmuren met her en der open stootvoegen op een hoogte van ongeveer 10 centimeter, 2 meter en 4 meter (figuur 3.4 en 3.5). In de open stootvoegen op een hoogte van 10 cm zitten roostertjes. Het gebouw bevat verder twee roosters aan de noordkant, maar geen kieren of gaten. Het terrein om de supermarkt heen is recentelijk ingericht als parkeerterrein, een klein deel van het plangebied ligt nog braak. Langs de oostkant van het parkeerterrein staat deels een laag hek dat begroeid is met klimop. Ter plaatse van het plangebied bevindt zich geen permanent oppervlaktewater.

Aan de noordkant wordt het terrein begrensd door het pand van een andere supermarkt (Jumbo). Tegen dit gebouw aan is gras en ruigte aanwezig. Aan de oost- en zuidkant wordt het plangebied begrensd door straten (Emmerikseweg en Klinkerstraat). Aan de Emmerikseweg staan langs de weg twee jonge bomen zonder ondergroei. Ten westen van het plangebied ligt een woonwijk met een parkeerterrein. Op dit parkeerterrein zijn een aantal perken met struiken en jonge bomen aanwezig.

Figuur 3.2: Aanzicht van het plangebied vanuit het zuiden

Figuur 3.3: Aanzicht van de noordgevel

Figuur 3.4: Stootvoegen nabij het dak

Figuur 3.5: Stootvoegen boven de raampartij

3.2 Planontwikkeling en geplande ingrepen

De voorgenomen planontwikkeling (bron: Gemeente Montferland) bestaat uit:

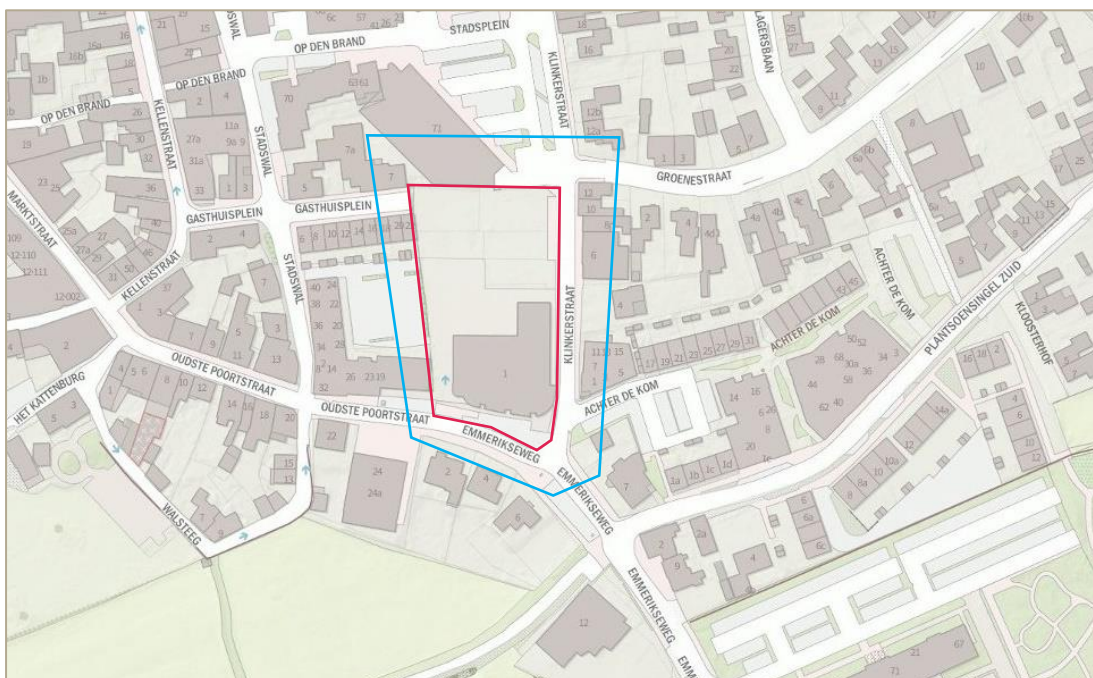
1. Het slopen van het huidige gebouw (supermarkt) en mogelijk verwijderen van het aanwezige groen,
2. Het realiseren van negen nieuwe woningen (deels met tuin), een appartementencomplex en herinrichting van het plangebied.

4 Onderzoeksopzet en methode

4.1 Afbakening opzet

4.1.1 Locatie

Het nader onderzoek betreft een soortgerichte inventarisatie naar vleermuizen in het plangebied. Tijdens het onderzoek zal tevens de direct omgeving onderzocht worden. De omgeving moet globaal meegenomen worden om te bepalen wat de lokale instandhouding is van de te onderzoek soorten en om te beoordelen of er geschikte alternatieve locaties zijn om verblijfplaatsen van beschermde soorten (als nodig) te compenseren. De te onderzoeken omgeving staat met een blauwe contour weergegeven in figuur 4.1.

Figuur 4.1: situering van het plangebied (rood contour) en het onderzoeksgebied (blauw contour; bron topografische kaart: Pdok)

4.1.2 Soorten

Uit de quickscan is gebleken dat, in verband met de beoogde ontwikkelingen van het gebouw aan het Emmerikseweg in 's-Heerenberg, aanvullend natuuronderzoek nodig is. Dit om te bepalen in welke mate het plangebied gebruikt wordt door beschermde soorten in het kader van de Wet natuurbescherming. Uit het aanvullend natuuronderzoek zal moeten blijken of er sprake is van vaste verblijfplaatsen en/of essentieel leefgebied, behorende bij vaste verblijfplaatsen van beschermde soorten. Op basis van de quickscan is vastgesteld dat de bebouwing mogelijk een functie heeft voor gebouwbewonende soorten. Op basis van de verspreidingsgegevens, de ecologie van de soorten en de potentie van het gebied is de methode van het vleermuisonderzoek in hoofdzaak gericht op de volgende soorten: Gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, kleine dwergvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis.

4.2 Onderzoeksopzet

De verschillende veldinventarisaties zijn zoveel mogelijk gecombineerd uitgevoerd, waarbij in dit geval vanwege de grootte van het onderzoeksgebied de onderzoeken door één persoon zijn uitgevoerd. Alle veldinventarisaties zijn door deskundig personeel uitgevoerd op geschikte dagen in de juiste periode, zodat de gegevens voldoen aan de geldende normen en gebruikt kunnen worden voor een eventuele ontheffingsaanvraag. De condities waarin de veldbezoeken zijn weergegeven in tabel 4.1.

De onderzoeksopzet voor vleermuizen is gebaseerd op het Vleermuisprotocol 2017 van het Netwerk Groene Bureaus en de soort specifieke kennisdocumenten (BIJ12, 2017a en b). In het vleermuisprotocol is per vleermuissoort en type verblijfplaats aangegeven in welke tijd van het jaar het beste kan worden onderzocht. Alle functies van een plangebied voor vleermuizen zijn strikt beschermd conform de Wet natuurbescherming en verstoring of vernietiging is daarom verboden, tenzij een ontheffing (met activiteitenplan met bijbehorende mitigerende en/of compenserende maatregelen) wordt verkregen.

Tijdens de veldbezoeken heeft inspectie plaatsgevonden in en rondom de potentiële verblijfplaatsen op de aanwezigheid en geschiktheid voor vleermuizen, waarbij ook naar sporen (zoals mest/keutels en insectenresten) is gekeken. De aanwezigheid en het gebruik van het plangebied door vleermuizen is onderzocht met behulp van detectieapparatuur: Batloggers (Elekon M) in combinatie met een Petterson D240x.

Tabel 4.1: Omstandigheden overzicht veldbezoeken

Datum	Moment	Tijd	Zon op/ onder	Temp.	Wind	Bewolking/ neerslag	Uitgevoerd door
07-06-2018	avond	21:50 – 00:30	21:50	23 °C	1 Bft	half bewolkt	R. Mol
07-07-2018	ochtend	02:15 – 05:30	05:25	14°C	1 Bft	helder	
09-07-2018	avond	21:50 – 00:30	21:50	17°C	2 Bft	bewolkt	
21-08-2018	avond	21:45 – 23:45	20:50	23°C	2 Bft	Helder	J. van Belkom
09-09-2018	avond	00.00 – 02.00	20:10	18°C	2 Bft	half bewolkt	

5 Resultaten

5.1 Waarnemingen

Tijdens het zomeronderzoek in het kader van het nader onderzoek is vastgesteld dat het plangebied geen essentiële functie heeft voor vleermuizen. In het plangebied zijn geen in- en uitvliegers waargenomen. Wel is in begin juni en begin juli één foeragerende gewone dwergvleermuis waargenomen (figuur 5.1, rode cirkel). Het betreft steeds kortdurend foerageren van één dier, binnen de begrenzing van het plangebied, waarnaar het exemplaar vertrekt en niet terugkeert. Aan de overzijde van de Klinkerstraat is begin juni en begin juli een foeragerende gewone dwergvleermuis aangetroffen (figuur 5.1, blauwe cirkel). Op 7 juli zijn vijf zwermende gewone dwergvleermuizen aangetroffen rondom de nok/schoorsteen van een pand aan de Walsteeg (figuur 5.1, blauwe driehoek).

Figuur 5.1: Waarnemingen van gewone dwergvleermuis in het zomerseizoen, in cirkels foeragerende exemplaren (rood in het plangebied, blauw er buiten) en met een driehoek zijn zwermende exemplaren weergegeven.

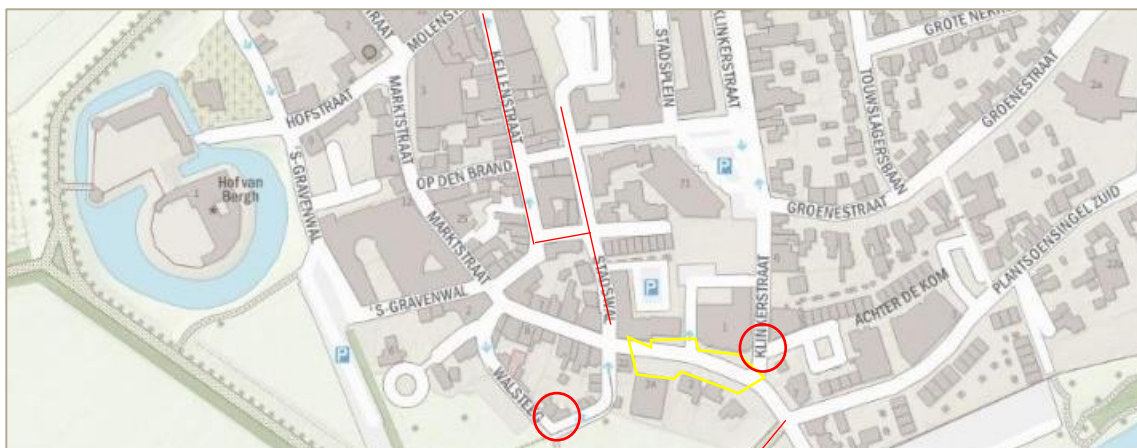
Tijdens het najaar zijn eveneens geen in- en uitvliegers aangetroffen wel is op 21 augustus in het plangebied één foeragerende gewone dwergvleermuis aangetroffen (figuur 5.2, rode cirkel). Aan de zuidzijde van het plangebied is eenmaal een overvliegend exemplaar waargenomen (figuur 5.2 blauw ruitvorm) en is op 9 september een baltende gewone dwergvleermuis aangetroffen (figuur 5.2, blauwe stervorm). Het baltsgeluid was het meest krachtig waarneembaar buiten het plangebied. Op basis hiervan is geconcludeerd dat er geen verblijfplaatsen aanwezig zijn in het te slopen gebouw.

Figuur 5.2: Waarnemingen van gewone dwergvleermuis in het najaar, binnen het plangebied is een foeragerend exemplaar waargenomen (rode cirkel), buiten het plangebied wordt met blauwe symbolen een overvliegend exemplaar (ruitvorm) en baltsend exemplaar (stervorm) weergegeven.

5.2 Omgevingscheck

De groene dorpskern biedt in de directe omgeving van het plangebied een grote variatie aan potentieel geschikt foerageergebied. Bovendien biedt de oude dorpskerk in potentie verblijfplaatsen voor gebouwbewonende soorten. Echter is tijdens de verschillende bezoeken maar weinig activiteit van vleermuizen vastgesteld. Naast vleermuizen zijn enkele zangvogels en een egel waargenomen. De vleermuisactiviteiten buiten het plangebied staan weergegeven in figuur 5.3.

Figuur 5.3: Waarnemingen uit de omgeving: activiteit gewone dwergvleermuis (rood) en baltsende gewone dwergvleermuis (geel).

6 Effectenbeoordeling, conclusie en aanbeveling

In dit nader onderzoek zijn de mogelijke effecten van de voorgenomen werkzaamheden op vliegroutes, zomer-, kraam- en paarverblijven van vleermuizen beoordeeld.

6.1 Effectenbeoordeling

De voorgenomen werkzaamheden bestaan uit het slopen van het huidige gebouw (supermarkt) en mogelijk verwijderen van het aanwezige groen ten behoeve van het realiseren van negen nieuwe woningen (deels met tuin), een appartementencomplex en herinrichting van het resterende deel van het plangebied.

Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat het plangebied niet wordt gebruikt als verblijfplaats. Wel maakt het plangebied onderdeel uit van een foerageergebied en zijn overvliegende exemplaren van de gewone dwergvleermuis waargenomen. Voor deze soort heeft het plangebied geen essentiële functies. Met betrekking tot de staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis in Nederland zijn er geen aanwijzingen voor af- dan wel toename in aantallen (zie box 1).

Door de renovatie zal dit deel van het foerageergebied tijdelijk niet toegankelijk zijn. Afhankelijk van het nieuwe inrichtingsplan (aanwezig groen en lichtplan) kan de nieuwe situatie een geschikter foerageergebied bieden dan de huidige situatie. In onderstaande tabel zijn de effecten van de planontwikkeling op de onderzochte beschermde soorten (tabel 6.1) aangegeven.

Tabel 6.1: Effecten planontwikkeling op de onderzochte soorten

Onderzochte soorten	Effect van de planontwikkeling
gewone dwergvleermuis	tijdelijke verstoring foeragerende en overvliegende exemplaren
overige vleermuissoorten	niet waargenomen

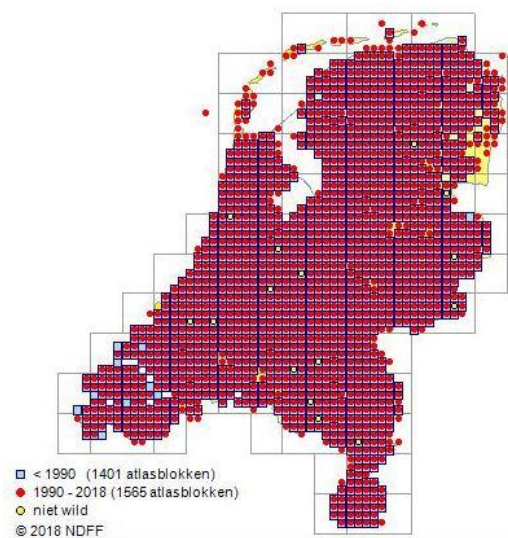
6.2 Conclusie

Omdat bij de voorgenomen planontwikkeling geen essentiële functies permanent worden aangetast, worden de verboden uit artikel 3.5 van de Wnb (bijlage 1) niet overtreden.

Door het toepassen van opgaand groen en een minimalistisch verlichtingsplan met gerichte lichtbronnen kan de nieuwe situatie een positieve bijdrage leveren aan de populatie vleermuizen in de directe omgeving.

Box 1: Staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis en laatvlieger (vleermuis.net, 2018)

De gewone dwergvleermuis komen in Nederland algemeen voor en zijn wijdverbreide soorten die in heel Nederland worden waargenomen (figuur). De gewone dwergvleermuis is de meest algemene vleermuissoort in Nederland en komt vooral in de bebouwde omgeving voor, zowel in het stedelijk als in het buitengebied.

Indicatieve kaart van de aanwezigheid van gewone dwergvleermuizen in Nederland (bron: vleermuis.net).

Er zijn geen uitspraken te doen over aantalsontwikkelingen: er zijn geen aanwijzingen voor een af- dan wel toename in aantallen. Mogelijk neemt het aanbod van geschikte verblijfplaatsen wel af vanwege de toenemende na-isolatie van gebouwen en het dichtten van kieren en gaten in gebouwen.

6.3 Aanbeveling

Zorgplicht

Voor alle aanwezige soorten, ook die niet beschermd zijn via de Wnb, geldt altijd de zorgplicht (artikel 1.11). In de zorgplicht wordt gesteld dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Dit betekent dat tijdens de werkzaamheden rekening dient te worden gehouden met de mogelijke aanwezigheid van diverse algemene soorten. Aanwezige dieren dienen de gelegenheid te krijgen om het terrein zelfstandig te verlaten. Indien deze dieren het terrein niet zelfstandig kunnen verlaten, dienen deze te worden verplaatst naar geschikt habitat buiten de ingreep. De voorkeur gaat uit naar het uitvoeren van werkzaamheden in de minst kwetsbare periode.

Minst kwetsbare periode

Omdat de aanwezige vegetatie in en aangrenzend aan het plangebied in potentie geschikt is als broedgebied van algemene broedvogels wordt geadviseerd versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen (doorgaans tussen 15 maart en 15 augustus) uit te laten voeren. Wordt er wel in het broedseizoen gewerkt dan dient voorafgaand aan de werkzaamheden een

deskundige op het gebied van vogels te worden ingezet. De deskundige stelt vast of broedsels aanwezig zijn en zo ja of deze worden verstoord door de toekomstige werkzaamheden.

Het gebruik van lichtbronnen

Voorts wordt geadviseerd met de verlichting (tijdens bouwfase en bij realisatie) rekening te houden met soorten die gevoelig zijn voor licht (bijvoorbeeld vleermuizen). Dit kan door het licht zo veel mogelijk te richten, zo min mogelijk 's nachts te werken en strooilicht zo veel mogelijk te beperken. Door het toepassen van opgaand groen en een minimalistisch verlichtingsplan met gerichte lichtbronnen kan de nieuwe situatie een positieve bijdrage leveren aan de populatie vleermuizen.

Biodiversiteit

De biodiversiteit kan verhoogd worden door het ecologisch inrichten en beheren van groen. Dit levert een meerwaarde op voor soortgroepen zoals kleine zoogdieren (bijvoorbeeld egels), insecten (vlinders en bijen) en vogels. De ecologen van Lievense kunnen helpen met een dergelijk inrichting- en beheeradvies.

6.4 Geldigheid onderzoeksgegevens

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de landelijk geldende richtlijnen. Het bevoegd gezag hanteert over het algemeen de volgende definitie voor de geldigheid van onderzoeken naar beschermde soorten: *“Onderzoeksgegevens mogen maximaal 3 jaar oud zijn in gebieden waar weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen zijn opgetreden in de afgelopen drie jaar. In gebieden waar dit niet voor geldt, moeten de gegevens recenter zijn.”*

Overzicht bijlage(n)

Bijlage 1

Literatuur

Bijlage 2

Wetgeving en beleid

Bijlage 3

Kaart regionale ligging

Bijlage 1

Literatuur

BIJ12, 2017a Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus* versie 1.0, juli 2017 BIJ12 Utrecht.

BIJ12, 2017b Kennisdocument Ruige dwergvleermuis *Pipistrellus nathusii* versie 1.0, juli 2017 BIJ12 Utrecht.

LievensCSO Milieu B.V., 2018 Quicksan Ecologie – centrum 's-Heerenberg. 17M8042.RAP001.QsE, 8 april 2018. LievensCSO Milieu B.V. Bunnik.

NDFF, 2018, Bekende verspreiding van soorten ten opzichte van het plangebied – levering uit de NDFF, NDFF – ndff-ecogrid.nl

Provincie Gelderland, 2017, Besluit van Provinciale Staten van Gelderland van 25 januari 2017, inzake het vaststellen van de wijziging omgevingsverordening Wet natuurbescherming Gelderland 2017.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging 2017 Vleermuisprotocol 2017, maart 2017.

Internetbronnen:

www.pdokviewer.pdok.nl/

www.bij12.nl

www.mijnrvo.nl

www.telmee.nl

www.natuurkalender.nl

www.vleermuis.net

www.zoogdiervereniging.nl

Bijlage 2

Wetgeving en beleid

Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming (hierna Wnb) vervangt vanaf 1 januari 2017 de Natuurbeschermingswet 1998, Flora- en faunawet en de Boswet en voorziet hiermee in een gemoderniseerd wettelijk kader voor de bescherming van natuurgebieden, dier- en plantensoorten en houtopstanden. Een belangrijk deel van de in de wet opgenomen regels bestaat uit de omzetting van de internationale verplichtingen op het vlak van bescherming van de biologische diversiteit, in het bijzonder de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. De Wnb richt zich in basis op:

- Het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit,
- Het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur ter vervulling van maatschappelijke functies, en
- Het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle landschappen, vanwege hun bijdrage aan de biologische diversiteit en hun cultuurhistorische betekenis, mede ter vervulling van maatschappelijke functies.

De wet geeft ook invulling aan de in het bestuursakkoord natuur gemaakte afspraken over decentralisatie van taken en verantwoordelijkheden van het Rijk naar de provincies. De instrumenten en begrippenkaders van de Wnb zijn zo goed mogelijk afgestemd op andere onderdelen van het omgevingsrecht, in het bijzonder de toekomstige Omgevingswet.

In de Wnb zijn, behalve meer algemene bepalingen over bevoegdheden, natuur- en landschapsbeleid, beleidsmonitoring en instrumenten ter bescherming van natuur en landschap ook specifieke regels opgenomen ter bescherming van bijzonder natuurwaarden. Het gaat dan in het bijzonder om de bescherming van natuurgebieden van Europees belang (Natura 2000-gebieden) en de bescherming van soorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen die een specifieke bescherming behoeven. Deze onderwerpen zullen hieronder worden toegelicht.

Zorgplicht

Een belangrijk overkoepelend instrument is de zorgplicht (artikel 1.11) waarin gesteld wordt dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Deze zorg houdt in elk geval in dat eenieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor in het wild levende dieren en planten:

- Dergelijke handelingen achterwege laat dan wel
- Indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
- Voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zo veel mogelijk beperkt of ongedaan maakt (mitigatie).

Gebiedsbescherming

In de Wnb zijn regels opgenomen die de bescherming van natuurgebieden van Europees belang die behoren tot het Natura 2000-netwerk. Deze gebieden worden beschermd om de gunstige staat van instandhouding van vogelsoorten, habitattypen en andere planten- en diersoorten te behouden en waar nodig te herstellen. Voor plannen of projecten met mogelijke schadelijke handelingen is in de Wnb een vergunningensysteem opgenomen. Hieraan gekoppeld kan het bevoegd gezag preventieve dwingende maatregelen opleggen om schadelijke effecten te voorkomen.

Op basis van de Wnb wordt alleen nog bescherming geboden aan de zogenaamde Natura 2000-gebieden, welke onderdeel zijn van het Europese netwerk van natuurgebieden. De eerder nationaal beschermde natuurmonumenten worden niet meer beschermd op grond van nationale wetgeving. Wel kunnen provincies 'bijzondere provinciale natuurgebieden' en bijzondere provinciale landschappen' aanwijzen. Provincies kunnen eventueel zelf regelgeving opstellen voor deze gebieden.

De gebiedsbescherming is gericht op de bescherming van aangewezen habitats en soorten binnen de gebieden. Significant negatieve effecten op het beschermde gebied zijn niet toegestaan, tenzij sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang, er geen alternatieven voorhanden zijn en alle schade wordt gecompenseerd. De wet voorziet eveneens in het beschermen van het gebied tegen handelingen buiten het Natura 2000-gebied met een mogelijk negatief effect op de beschermde habitats en hieraan gekoppelde soorten. Dit is geregeld op basis van de zogenaamde externe werking.

Ten aanzien van Natura 2000-gebieden komen de uitvoeringsbevoegdheden voor het overgrote deel bij de provincies te liggen, met uitzondering van het aanwijzen van Natura 2000-gebieden en het vaststellen van de instandhoudingsdoelstellingen. Ten aanzien van de uitvoering is de provincie waarin een ingreep plaatsvindt, bevoegd. Voor rijkswateren blijft de rijksoverheid bevoegd.

Soortenbescherming

De in de Wnb gestelde regels ter bescherming van soorten voorzien in voorschriften ter bescherming van de van nature in het wild levende planten- en diersoorten. In dit deel staan de verplichte instrumenten van de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern, Bonn en het biodiversiteitsverdrag centraal. Het is erop gericht om voor de beschermde soorten een gunstige staat van instandhouding te bereiken of te herstellen.

Verbodsbepalingen

De verboden, afwijkingsmogelijkheden en andere beschermingsmiddelen zijn direct overgenomen uit deze richtlijnen en verdragen en worden in de Wnb opgedeeld in drie beschermingsregimes. Elk van de drie beschermingsregimes kent zijn eigen soortenlijsten met daarbij eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffingsverlening. Voor de eerste twee beschermingsregimes sluiten deze nauw aan bij de verboden en uitzonderingen uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Voor de andere soorten geldt een minder strikt regime.

Vogelrichtlijnsoorten: De bescherming van alle natuurlijk in het wild levende vogels van soorten die voorkomen in de EU als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn en de niet in die bijlage genoemde geregeld voorkomende trekvogelsoorten (artikel 3.1; zie bijlage 1). Voor deze soorten gelden de volgende verboden:

- lid 1: Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
- lid 2: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
- lid 3: Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
- lid 4: Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
- lid 5: Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Habitatrichtlijnsoorten: De bescherming van in het wild levende dieren en planten van soorten die voorkomen in de EU (zie bijlage 1) op grond van de Habitatrichtlijn (bijlagen I, II, IV en V) en soorten van de Conventie van Bern Appendix II en de Conventie van Bonn Appendix I (art. 3.5; zie bijlage 1). Voor deze soorten zijn in de Wnb de volgende verboden opgenomen:

- lid 1: Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
- lid 2: Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
- lid 3: Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
- lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
- lid 5: Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Andere soorten: De bescherming van niet onder de bovenstaande twee categorieën vallende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten voorkomend in Nederland, vermeld in de bijlage van de Wnb (art. 3.10; zie bijlage 2). Voor deze soorten is onverminderd artikel 3.5 eerste, vierde en vijfde lid het verboden om:

- lid 1a: In het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen.
- lid 1b: De vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
- lid 1c: Vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Voor de zoogdier-, amfibie- en reptielsoorten opgenomen in de bijlage van artikel 3.10 geldt geen Europese verplichting tot bescherming. Deze soorten worden beschermd vanwege ecologische redenen of de breed in de maatschappij levende overtuiging dat deze dieren een bescherming behoeven. Hiermee geeft Nederland uitvoering aan de algemene verplichting van het Biodiversiteitsverdrag om kwetsbare en bedreigde dier- en plantsoorten te beschermen.

Houtopstanden

Het doel van in de Wnb opgenomen de regels ten aanzien van houtopstanden blijft de blijft de instandhouding van het bosareaal. De kern wordt gevormd door een meldplicht, herplantplicht en mogelijke oplegging van een kapverbod. Deze regels vloeien als zodanig niet onmiddellijk voort uit internationale verplichtingen, maar is van wezenlijk belang in het licht van nationale en internationale natuur-, landschaps- en milieudoelstellingen.

De regels met betrekking tot houtopstanden zijn van toepassing op alle bossen en houtopstanden buiten de 'bebouwde kom Wnb' groter dan 1.000 m² en rijbeplantingen van meer dan 20 bomen. De wet verplicht om de grond waarop het bos heeft gestaan binnen 3 jaar opnieuw in te planten met bomen. Indien mogelijk is herplanting door natuurlijke verjonging ook toegestaan. Waar natuurlijke verjonging niet mogelijk of te verwachten is, bijvoorbeeld bij lintbeplantingen minder dan 30 meter breed, moet geplant worden met boomsoorten die aansluiten bij de groeiplaats. De begrenzing 'bebouwde kom Wnb' wordt door de gemeente vastgesteld, maar hoeft niet samen te vallen met de bebouwde kom in het kader van de wegenverkeerswet. In geval een boom/bomen of andere houtopstanden binnen de bebouwde kom worden gekapt, dan kan een gemeentelijke (omgevings-)vergunning nodig zijn. Dit zal specifiek bij de betreffende gemeente moeten worden nagegaan. Struikbeplantingen groter dan 1.000 m² vallen onder de wet, met uitzondering van éénrijige geschoren meidoornheggen die als zodanig zijn aangelegd en worden beheerd. Spontane bosopslag langs sloten, op natuurterreinen en braakliggende terreinen valt onder de Boswet, zodra sprake is van een bedekkings-percentages van 60% en een opslag van vijf jaar of ouder. De Boswet is niet van toepassing op: erven en tuinen, windschermen van bomen langs boomgaarden, éénrijige beplanting van populier of wilg op of langs landbouwgronden, Italiaanse populier, linde, paardenkastanje en treurwilg, vruchtbomen, kerstsparran en kweekgoed.

Ook bevat de Wnb een basis om regels te stellen ter uitvoering van Europese regels die beogen te verzekeren dat in internationaal verband verhandeld hout en verhandelde houtproducten duurzaam zijn.

Nesten

De Wnb kent geen standaardperiode voor het broedseizoen van vogels. Het gaat erom of er een broedgeval is. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken.

Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van artikel 1.3 lid 2 van de Wnb. U heeft voor deze soorten geen ontheffing nodig

voor werkzaamheden buiten het broedseizoen. En ook niet als u maatregelen treft die voorkomen dat deze soorten zich op de bouwplaats vestigen tijdens het broedseizoen. U mag dus buiten het broedseizoen nesten verplaatsen of verwijderen, maar daar zijn uitzonderingen op.

Nesten die het hele jaar door zijn beschermd

Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 1.3 lid 2 van de Wnb het gehele seizoen:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil).
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus).
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar, kerkuil en slechtvalk).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd en ransuil).

Deze categorieën zijn terug te vinden in de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten'.

Nesten die *niet* het hele jaar door zijn beschermd

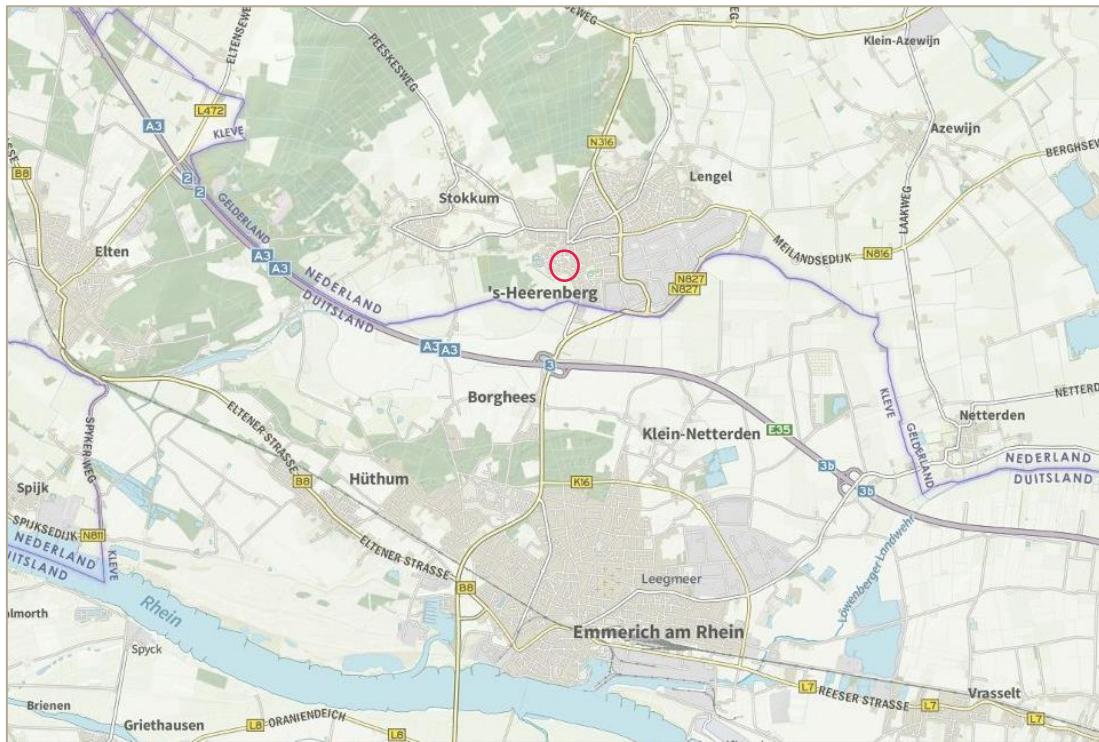
In de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' worden de volgende soorten aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd.

5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten

De aangepaste lijst met jaarrond beschermde nesten is indicatief en niet uitputtend. Als aanvulling op de vorige lijst zijn ook vogelsoorten opgenomen met niet jaarrond beschermde nesten. De soorten uit bovenstaande categorie 5 vragen extra onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd. Categorie 5-soorten zijn namelijk wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen

Bijlage 3 Kaart regionale ligging

Locatie van het plangebied (globaal rood omcirkeld; bron: Pdok.nl)